

अग्रावलेख

खरीखरी..

परिवहनातील महाखड्डे

केंद्रीय परिवहन मंत्रालयाने काही महत्वाचे निर्णय घेतलेले आहेत. त्यामध्ये दुव्याकी वाहनहारकासाठी जानेवारी २०२६ पासून दोन हेलमेट असणे सर्तीचे करण्यात आलेले आहे. केंद्रीय परिवहन मंत्रालय सध्या निरीनंजी गडकीरी यांच्या तावात आहे. ते जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

म्हणून प्रश्नाशील असतात. आपल्या भारतात मोठा प्रश्न आ आहे की केवळ २० ते २५ टक्के वाहनहारक नियमांचे पालन करातात. वाकी वाहनहारक अणि चालकाच्या बाबत सगळा आनंदी आहे. मात्र जोपर्यंत आपल्या वाहन चालकांची ही मानसिकता बदलत नाही. तोपर्यंत आपल्या देशात आपण किंतुही कायदे आणले, काहीही सुधारणा करण्याचा प्रबल केला. तरी त्याचा फारसा परिणाम होईल असे वाटत नाही. आम्ही नेहमी सकारात्मक विचार करतो. पण काही बाबी अशा आहेत की, त्याच्यावर आपल्या महान भारतात तरी कधी सुधारणा होतील, असे वाटत नाही. आपल्या देशातील अपघातात सर्वात जास्त अपघात दुव्याकीची वाहनाचे असतात. या अपघाताची कारणीही तुम्हा आगाहा ठाऊक आहेत. आपल्या येथे दुव्याकीवर दोन लोकांना बसायाची कायदेशीर परवानी आहे. आतापर्यंत फक्त चालकाच्या डोक्याला हेलमेटचे बंधन होते. आता नव्या कायद्याप्रमाणे मध्ये बसण्याचालाई हेमेट घालावे लागेल. या हेलमेटचीही भोटीचे गंभेत आहे. अनेक शाहणे हेमेट ऐवजी साधी ल्यास्टिकची टोपी वापरतात. त्यामुळे धड डोकेही झाकले जात नाही. विशेष म्हणजे अशा डुप्लिकेट आणि तथाकथित हेमेट वर अजूनही गंभीरपणे कोणतीही कावऱ्याइ होत नाही. म्हणजेच यापुढे हेमेट सारखेच हेमेट असावे. ते मजूतू असावे. आयरेसाय वार्क असावे, हा महत्वाचा संदेश वाहन चालकाच्या डोक्यात बसला पाहिजे. दुसरी बाब म्हणजे आपले दीड शाहणे वाहनचालक दोन ऐवजी, गाडीवर किमान तिघांना तरी सर्सासापे बसवतात. काही बहादूर तर चार ते साडेचार जणांना बस्तून तुफान वेगाने गाडी दामटवतात. यामुळे अपघाताची शक्यता कित्येक पटीने वाढते. यापुढ्या मुद्दा सिंगल तोडण्याचा गाढावाचा आहे. आज इराण अणि इस्यायलमधील युद्धाचा आठवा दिवस होता. आज सकाळी इराणने इस्यायलच्या बेरशेवा शहरातील मायक्रोसॉफ्ट ऑफिसजवळ बैलिस्टिक क्षेपणाऱ्या हल्ला केला. यामुळे अनेक गाड्यांना आग लागावा. आजूबाजूला घराचीही नुकसान झाले. युद्धवारी इराणने बेरशेवा येथील एका रुग्णालयावर क्षेपणाऱ्या डागले, ज्यामध्ये ५० हून अधिक लोक जखमी झाले.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

माध्यमाच्या वृत्तानुसार, विद्यार्थ्यांना घेऊन जाणारे एक विमान शुक्रवारी रात्रीपर्यंत भारतात पोहोचते आणि शनिवारी दुपारपर्यंत दोन विमाने भारतात पोहोचतात. या उड्डाणाची व्यवस्था भारत सरकाराने केली आहे. ही उड्डाणे इराणमधील मशहद येथून उड्डाण करतील आणि दिल्लीत उतरतील.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर्वांच्याच जिवाचे रक्षण करावे.

यापुढी, १९ जून रोजी ११० बार्टीच्या विद्यार्थी इराणाने भारतात पोहोचते आहे. तो जीव तोडून सर

शहर स्वच्छ, सुंदर ठेवण्यासाठी कचरा व्यवस्थापन

अमरावती : शहरात स्वच्छतेसाठी महानगरपालिका विविध उपक्रम राबवत आहे. यात नियमित साफसफाई, कचरा व्यवस्थापनासाठी जेनजगृहीता समावेश आहे. शहरात स्वच्छतेसाठी महानगरपालिकेच्या वर्तीने केली जाणारी कायवाही जेसे की, शहरातून कचरा नियमितपणे उचलणे. कचरा वर्गीकरण अणि पुनर्वाप्रपक्रलप्त, कचरा प्रक्रिया केंद्र (बेस्ट प्रोसेसिंग प्लॉट) उभारणे, ठाळेलया वेळेत आणि मुख्य ठिकाणी स्वच्छता मोहिम राबवणे, नागरिकांचा सहभाग घेणे, स्वच्छता विषयक जेनजगृहीती कार्यक्रम, कचरा व्यवस्थापनासाठी आधुनिक तंत्रज्ञान वापरणे, कचरा जाळणे किंवा खात बनवणे, कचरा साठवणुकीसाठी योग्य व्यवस्था करणे, सार्वजनिक ठिकाणी, उद्यानांमध्ये स्वच्छताठेवणे, शैवालये स्वच्छ ठेवणे, पावसाळ्यात विशेष स्वच्छता मोहिम राबवणे, या सार्वत्रिक प्रयत्नांमुळे अमरावती शहर स्वच्छ आणि सुंदर ठेवण्याचा महानगरपालिका प्रयत्न असून प्रत्यक्ष कामालाई सुरुवात झाल्याचे महानगरपालिका अतिरिक्त आयुक्त शिल्पा नाईक यांनी सांगितले.

स्वच्छतेबाबत कुणींही तहाऱ्यांड करता कामा नये. शिवाय, सार्वजनिक स्वच्छता केलेल महापालिकी जबाबदारी असल्याची मानसिकताही बदलण्याची गरज आहे. आपले शहर स्वच्छ असावे, ही आपल्या सांचीची जबाबदारी आहे. याबाबत सारातकम मानसिकता नागरिकांमध्ये तथार होण्याची गाज आहे. असे प्रतिपादन महानगरपालिका अतिरिक्त आयुक्तांनी केले. स्वच्छता अभियानात नागरिकांनी शहरभागी होण्यासाठी प्रोत्साहन देणे. स्वच्छता गाखण्यासाठी नियमांचे पालन करणे. अपेक्षा परिसरातील स्वच्छता जपाण्यासाठी जबाबदारी नागरिकांनी घेणे. या पार्श्वभूमीक शहरातील प्रत्येक नागरिकाने स्वच्छतेबाबत संकरप करावा, असे आवाहाही महानगरपालिका अतिरिक्त आयुक्तांनी केले आहे. प्रभाग क्रमांक २२ नवी वस्ती अंतर्गत येण्याच्या मिलचाल येथे धुवावरणी करण्यात आली. पुर्वज्ञानक्र. ३ अंतर्गतगलानीनगर प्लॉटांन, ६४ तुळ्या भवानी मंदिर परिसरातील कचन्याचे दिग्दगडण्याची कायवाही करण्यात आली. कामगारांनेबोत संवाद प्रभाग क्रमांक १३ अंतर्वेद येण्ये एसवीएम अंतर्गत क्षमतावाधीणी कामकाज करण्याच्या फीडवर्क फाऊंडेशनच्या सदस्यांनी होणी यश्चाली कामागारांनेबोत संवाद साधून त्यांना काम करताना येण्याच्या अडवणीचे निरगरण केले, तसेच त्यांचे काम करण्याच्या पद्धतीविचारी माहिती जाहान घेतली. त्यांना फिल्डवर प्रत्यक्ष प्रशिक्षण दिले. यावेळी महानगरपालिका अतिरिक्त आयुक्त, वैद्यकीय स्वच्छता अधिकारी डॉ. अंजय जाधव, ज्येष्ठ स्वास्थ्य निरीक्षक विजय बु, एस्बीएम समन्वयक घेता बोके तेसेच स्वास्थ्य निरीक्षक, बिट्पून व मनपा तसेच कंट्राटार यांचे सफाई कामगार उपस्थित होते.

'स्टॉप डायरिया' अभियानाला सुरुवात

अमरावती : राज्यात २ जून ते ३१ जूलै २०२५ या कालावधीत 'स्टॉप डायरिया' अभियान राबविण्यात येत असून, या अभियानाचा शुभारंभ जिल्हातील नांदावापेठे प्राप्तांचंयाची झाला. या मोहिमेचे अंतिम ध्येय अतिसारामुळे होणारे बालमृत्यू 'शूयावर' आणणे हो आहे. 'अतिसारावर करा मात, स्वच्छता आणि ओआरएसी घेवून साथ' हे या अभियानाचे घोषाकाय आहे. अतिरिक्त जिल्हा आरोग्य अधिकारी डॉ. प्रवीण पारिसे, वैद्यकीय अधिकारी डॉ. स्नेहा राजत, मंगला मोहोड, विस्तार अधिकारी श्रीमतीलकडे, जिल्हा विस्तार व माध्यम अधिकारी विनाती शिंदे तेसेच आशा सेविका, अंगणवाडी सेविका, पालकर्वा, ग्रामसदस्य आणि आरोग्य कर्मचारी यांवेळी उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या मुख्यतीली आशा सेविकांनी ओआरएस (जडे) द्रावण कसे बनवायचे आणि हात कसे ध्वावायचे याचे प्रायाक्रिक दाखिले, ज्यामुळे उपस्थित लोकांना अतिरिक्त लोकांना अविवाहित दोन वर्षांपैकी 'स्टॉप डायरिया' अभियानात नागरिकांनी नियोजित करण्यात आली. अप्रीव पारिसे, अंजय जाधव, ज्येष्ठ स्वास्थ्य निरीक्षक, बिट्पून व मनपा तसेच कंट्राटार यांचे सफाई कामगार उपस्थित होते.

अमरावती : राज्यात २ जून ते ३१ जूलै २०२५ या कालावधीत 'स्टॉप डायरिया' अभियान राबविण्यात येत असून, या अभियानाचा शुभारंभ जिल्हातील नांदावापेठे प्राप्तांचंयाची झाला. या मोहिमेचे अंतिम ध्येय अतिसारामुळे होणारे बालमृत्यू 'शूयावर' आणणे हो आहे. 'अतिसारावर करा मात, स्वच्छता आणि ओआरएसी घेवून साथ' हे या अभियानाचे घोषाकाय आहे. अतिरिक्त जिल्हा आरोग्य अधिकारी डॉ. प्रवीण पारिसे, वैद्यकीय अधिकारी डॉ. स्नेहा राजत, मंगला मोहोड, विस्तार अधिकारी श्रीमतीलकडे, जिल्हा विस्तार व माध्यम अधिकारी विनाती शिंदे तेसेच आशा सेविका, अंगणवाडी सेविका, पालकर्वा, ग्रामसदस्य आणि आरोग्य कर्मचारी यांवेळी उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या मुख्यतीली आशा सेविकांनी ओआरएस (जडे) द्रावण कसे बनवायचे आणि हात कसे ध्वावायचे याचे प्रायाक्रिक दाखिले, ज्यामुळे उपस्थित लोकांना अतिरिक्त लोकांना अविवाहित दोन वर्षांपैकी 'स्टॉप डायरिया' अभियानात नागरिकांनी नियोजित करण्यात आली. अप्रीव पारिसे, अंजय जाधव, ज्येष्ठ स्वास्थ्य निरीक्षक, बिट्पून व मनपा तसेच कंट्राटार यांचे सफाई कामगार उपस्थित होते.

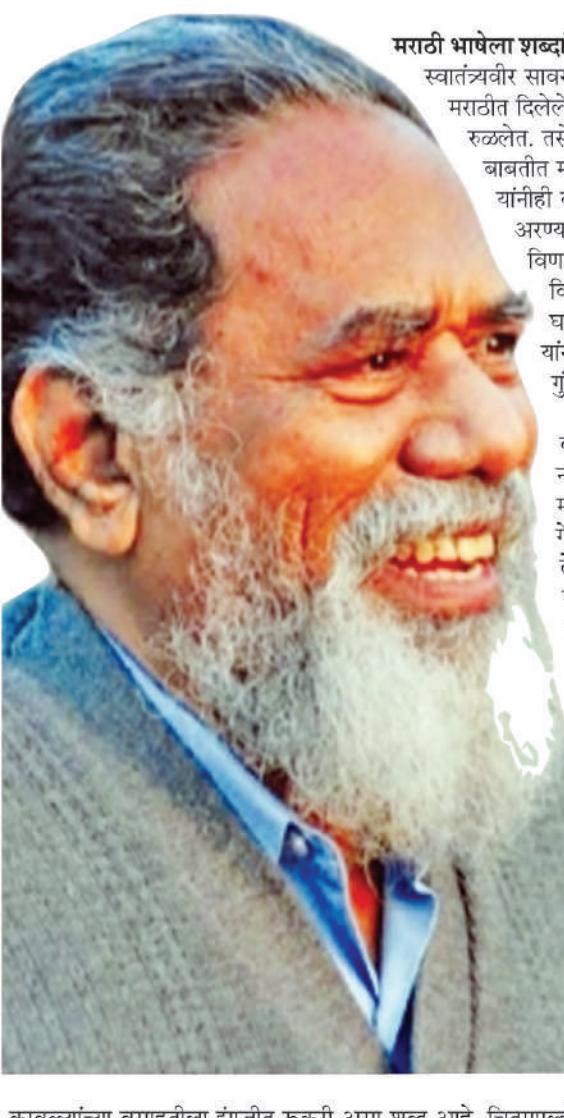
अमरावती : राज्यात २ जून ते ३१ जूलै २०२५ या कालावधीत 'स्टॉप डायरिया' अभियान राबविण्यात येत असून, या अभियानाचा शुभारंभ जिल्हातील नांदावापेठे प्राप्तांचंयाची झाला. या मोहिमेचे अंतिम ध्येय अतिसारामुळे होणारे बालमृत्यू 'शूयावर' आणणे हो आहे. 'अतिसारावर करा मात, स्वच्छता आणि ओआरएसी घेवून साथ' हे या अभियानाचे घोषाकाय आहे. अतिरिक्त जिल्हा आरोग्य अधिकारी डॉ. प्रवीण पारिसे, वैद्यकीय अधिकारी डॉ. स्नेहा राजत, मंगला मोहोड, विस्तार अधिकारी श्रीमतीलकडे, जिल्हा विस्तार व माध्यम अधिकारी विनाती शिंदे तेसेच आशा सेविका, अंगणवाडी सेविका, पालकर्वा, ग्रामसदस्य आणि आरोग्य कर्मचारी यांवेळी उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या मुख्यतीली आशा सेविकांनी ओआरएस (जडे) द्रावण कसे बनवायचे आणि हात कसे ध्वावायचे याचे प्रायाक्रिक दाखिले, ज्यामुळे उपस्थित लोकांना अतिरिक्त लोकांना अविवाहित दोन वर्षांपैकी 'स्टॉप डायरिया' अभियानात नागरिकांनी नियोजित करण्यात आली. अप्रीव पारिसे, अंजय जाधव, ज्येष्ठ स्वास्थ्य निरीक्षक, बिट्पून व मनपा तसेच कंट्राटार यांचे सफाई कामगार उपस्थित होते.

अमरावती : राज्यात २ जून ते ३१ जूलै २०२५ या कालावधीत 'स्टॉप डायरिया' अभियान राबविण्यात येत असून, या अभियानाचा शुभारंभ जिल्हातील नांदावापेठे प्राप्तांचंयाची झाला. या मोहिमेचे अंतिम ध्येय अतिसारामुळे होणारे बालमृत्यू 'शूयावर' आणणे हो आहे. 'अतिसारावर करा मात, स्वच्छता आणि ओआरएसी घेवून साथ' हे या अभियानाचे घोषाकाय आहे. अतिरिक्त जिल्हा आरोग्य अधिकारी डॉ. प्रवीण पारिसे, वैद्यकीय अधिकारी डॉ. स्नेहा राजत, मंगला मोहोड, विस्तार अधिकारी श्रीमतीलकडे, जिल्हा विस्तार व माध्यम अधिकारी विनाती शिंदे तेसेच आशा सेविका, अंगणवाडी सेविका, पालकर्वा, ग्रामसदस्य आणि आरोग्य कर्मचारी यांवेळी उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या मुख्यतीली आशा सेविकांनी ओआरएस (जडे) द्रावण कसे बनवायचे आणि हात कसे ध्वावायचे याचे प्रायाक्रिक दाखिले, ज्यामुळे उपस्थित लोकांना अतिरिक्त लोकांना अविवाहित दोन वर्षांपैकी 'स्टॉप डायरिया' अभियानात नागरिकांनी नियोजित करण्यात आली. अप्रीव पारिसे, अंजय जाधव, ज्येष्ठ स्वास्थ्य निरीक्षक, बिट्पून व मनपा तसेच कंट्राटार यांचे सफाई कामगार उपस्थित होते.

अमरावती : राज्यात २ जून ते ३१ जूलै २०२५ या कालावधीत 'स्टॉप डायरिया' अभियान राबविण्यात येत असून, या अभियानाचा शुभारंभ जिल्हातील नांदावापेठे प्राप्तांचंयाची झाला. या मोहिमेचे अंतिम ध्येय अतिसारामुळे होणारे बालमृत्यू 'शूयावर' आणणे हो आहे. 'अतिसारावर करा मात, स्वच्छता आणि ओआरएसी घेवून साथ' हे या अभियानाचे घोषाकाय आहे. अतिरिक्त जिल्हा आरोग्य अधिकारी डॉ. प्रवीण पारिसे, वैद्यकीय अधिकारी डॉ. स्नेहा राजत, मंगला मोहोड, विस्तार अधिकारी श्रीमतीलकडे, जिल्हा विस्तार व माध्यम अधिकारी विनाती शिंदे तेसेच आशा सेविका, अंगणवाडी सेविका, पालकर्वा, ग्रामसदस्य आणि आरोग्य कर्मचारी यांवेळी उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या मुख्यतीली आशा सेविकांनी ओआरएस (जडे) द्रावण कसे बनवायचे आणि हात कसे ध्वावायचे याचे प्रायाक्रिक दाखिले, ज्यामुळे उपस्थित लोकांना अतिरिक्त लोकांना अविवाहित दोन वर्षांपैकी 'स्टॉप डायरिया' अभियानात नागरिकांनी नियोजित करण्यात आली. अप्रीव पारिसे, अंजय जाधव, ज्येष्ठ स्वास्थ्य निरीक्षक, बिट्पून व मनपा तसेच कंट्राटार यांचे सफाई कामगार उपस्थित होते.

अमरावती : राज्यात २ जून ते ३१ जूलै २०२५ या कालावधीत 'स्टॉप डायरिया' अभियान राबविण्यात येत असून, या अभियानाचा शुभारंभ जिल्हातील नांदावापेठे प्राप्तांचंयाची झाला. या मोहिमेचे अंतिम ध्येय अतिसारामुळे होणारे बालमृत्यू 'शूयावर' आणणे हो आहे. 'अतिसारावर करा मात, स्वच्छता आणि ओआरएसी घेवून साथ' हे या अभियानाचे घोषाकाय आहे. अतिरिक्त जिल्हा आरोग्य अधिकारी डॉ. प्रवीण पारिसे, वैद्यकीय अधिकारी डॉ. स्नेहा राजत, मंगला मोहोड, विस्तार अधिकारी श्रीमतीलकडे, जिल्हा विस्तार व माध्यम अधिकारी विनाती शिंदे तेसेच आशा सेविका, अंगणवाडी सेविका, पालकर्वा, ग्रामसदस्य आणि आरोग्य

अरण्यग्रष्णी!

मराठी भाषेला शब्दांची देणारी

स्वातंत्र्यवीर सावरकरांनी इंग्रजी शब्दांना मराठीत विलोपे पर्यायी शब्द आज रुक्लेत, तसेच कार्य जांलाच्या बाबतीत मार्ली किंतमपल्ली यांनी ही करून ठेवले आहे.

अरण्य आणि त्याभोवताल विष्णुला गेलेल्या विश्वातील किंतीतरी घटकांना चितमपल्ली यांनी आपल्या शब्दांमध्ये गुफले आहे.

पक्षी असोत ? की वास्पती, किंतीतरी नवी नवी केवळ त्यांच्यामुळे मराठी साहित्यात नोंदवाई गेली आहेत. या मूळ तेलगु भाषिक माणसाने मराठीत सुमोरु पक्षी लाख शब्दांचा खजिना उपलब्ध करून दिला आहे. चितमपल्लीनी

पक्षिशातील
अनेक संसारे
मराठी
नामकरण
केले
आहे.
जसे

उत्तरार्थ

उल्लेखनीय संशोधन केले; आंतरराष्ट्रीय परिषदेत सहभाग आणि निवृथाचन केले.

सेवाकावत आणि निवृतीनंतर अनेक संस्था, समिती यांमध्ये संक्रिय सहभाग घेतला. राज्य वन्यजीव संरक्षण सल्लागार समिती, मराठी अभ्यासक्रम समिती (ओराणगाबा) चे ते सदस्य होते. तसेच महाराष्ट्र पर्टन विकास महामंडळाचेही ते संचालक होते.

वन्यजीव लेखन

मराठी चितमपल्ली यांना त्यांच्या निसर्ग क्षेत्रातील अभ्यासामुळे च पक्षितज्ज्ञ व निसर्गालेखक ही ओळख मिळाली. त्यांची अनेक पुस्तके प्रकाशित झाली.

पुस्तकांचा आणि सन्मान

पदाश्री (२०२५) मराठी चितमपल्ली यांना भारती विद्यापीठाचा जीवनसाधना पुरस्कार मिळाला आहे. नागपुरच्या सिंटिंग्नस्ट फोरमचा नागभूषण पुरस्कार (२००८)

एस.डी. पाटील ट्रस्टचा ह्लावासदार एस.डी. पाटील समाजसेवक पुरस्कारह (२०१२) त्यांना सरकारमहर्षी (कै) शंकरव मोहिते पाटील प्रतिष्ठानाचा सहकार महर्षी साहित्य पुरकारही मिळाला आहे.

रानवाटा (१९९१) - ह्या पुस्तकाला ११-१२ सालांचा उल्कृष्ट साहित्यनिर्मितीचा राज्य पुरस्कार, औरू रतन दमाणी साहित्य पुरस्कार

व मृगपांची साहित्य पुरस्कार मिळालेले आहत. १९९३ सालांचा या पुस्तकाची आकाशांगी पुणे केंद्रावर वाचन्यासाठी निवड झाली होती तसेच पादव्यपुस्तकात देखील यांतील अरणी ही कथा होती.

पुण्याची अँडक्वेंचं पाडुंडेशन ही संस्था २००६पासून निसर्ग संशोधनाचे किंवा निसर्ग संवर्धनाचे काम करणाऱ्या व्यक्तीला 'मारुती

चितमपल्ली' यांच्या नावाचा निसर्गमित्र

पुरस्कार देते.

इ.स.२००६ मध्ये सोलापूरला झालेल्या ८३ व्या अंगिल मारतीय मराठी साहित्य समेलनाचे अध्यक्षपद

महाराष्ट्र राज्याच्या मराठी विभागाकडून दिलेला विंदा करंदीकर जीवनगौरव पुरस्कार (२०१७)

१२व्या किलोंस्कर चित्रपट महोत्सवाचा जीवनगौरव पुरस्कार (८१-२०१८)

चिंमपल्ली यांनी लिहिलेली पुस्तके आंतरादारी बगळे (संस्कृत साहित्यातील काली पापी), (२००२)

चकवाचांदण : एक वोपनिषद, (आत्मचित्रित)

रातवा, (१९९३), (१९९३-१९४८ महाराष्ट्र राज्य साहित्य पुरस्कार)

नवेगाव बांधचे दिवस

आपल्या भारताचे साप

केशराचा पाऊस

घरट्यालीकडे, (१९९५)

चित्रावाच - एक कवुतराची कथा

चैत्रपालवी, (२००४)

जंगलांची दुनिया (२००६)

निव्वारी, (२००२)

निसर्गवाचन

पक्षिकोण, (२००२)

पक्षी जाय दिंगंतरा, (१९९३)

मृगपक्षिशास्त्र, (१९९३)

शब्दांचं धन, (१९९३)

सुवर्णगुरु, (२०००)

रानवाटा, (१९९१), (१९९१-१९८८)

महाराष्ट्र राज्य साहित्य पुरस्कार, (भैरुरतन दमाणी पुणे पुरस्कार-१९९१), (मृगपांची साहित्य पुरस्कार-१९९१)

जगलांचं दर्पण, (१९८५) (महाराष्ट्र राज्य साहित्य पुरस्कार प्राप्त-१९८५), (विदर्भ साहित्य संघ पुरस्कार-१९९१)श

आगामी

मत्स्यकोश, वृक्षकोश, वृक्षायुर्वेद, वगैरे

• • •

मारुती चितमपल्ली यांची खास वाक्ये

- निसर्ग हा पुस्तकापेशी मोठा गुरु आहे, तो रोज शिकवतो आणि रोज नव्याने समजतो.
- पक्षांच्या किलबिलातात असून त्यांच्या वाक्यांची वीण वसाहत) ला सारंगागर असा समर्पक शब्द मराठीत त्यावर केला आहे. रुस्तिंग लेसासाठी रातीवारा आहे. शब्द वापरला आहे. टण्टणी (धारेणी) चे रायमुनिआ (हिंदीभाषक) तर बहाव्याचे अमलांगाले हे नाव चितमपल्लीमुळे नागरी वाचकांस माहित झाले.

संशोधन आणि संस्थांमधील सहभाग

मारुती चितमपल्ली यांनी वने, वन्यप्राणी, वन्यजीव व्यवस्थापन, आणि पक्षी जगताविषयी

विश्वाच्या शतकाच्या प्रारंभी स्वामी विवेकानंद संस्कृतीची यांनी अमेरिकीतील सर्वथर्व परिषदेत सहभाग घेऊन भारतीय तत्त्वज्ञान आणि अध्यात्म यांची दिव्य गुढी उधारून भारताच्या गौरवशाली आणि भैरवशाली संस्कृतीची खरीखुरी ओळख संपूर्ण जगाला करून दिली.

अपल्या वाच गौरवशाली आणि वैभवशाली यांनी वैभवशाली संस्कृतीची यांची वैभवशाली आहे. उपकारांनी वैभवशाली आहे. असलेल्या योगशालीला संस्कृतीचे महत्व जगातील इतर देशांना आता पटलेले आहे. २१ जून हा अंतराराष्ट्रीय योग दिवस म्हणून जगभर साजरा केला जातो. गेली १ वर्षांनुसार अधिक काळ कोरेनामुळे संपूर्ण जगाला ग्रासलेले असताना आयुर्वेद, योग, प्राणायाम यांचा अवलंब केल्याने अनेकांना कोरोनावर मात करता आली. योगाचे असंख्य काळांने योगविद्यार्थी यांनी विवेकानंद यांची विवेकानंद योगविद्याची यांची विवेकानंद.

आपली वाच गौरवशाली आहे. उपकारांनी वैभवशाली आहे. असलेल्या योगशालीला संस्कृतीचे महत्व जगातील इतर देशांना आयुर्वेद, योग, प्राणायाम यांचा अवलंब केलेले आहे. अंतराराष्ट्रीय योग दिवस म्हणून जगभर साजरा केला जातो. गेली १ वर्षांनुसार अधिक काळ कोरेनामुळे संपूर्ण जगाला ग्रासलेले असताना आयुर्वेद, योग, प्राणायाम यांचा अवलंब केल्याने अनेकांना कोरोनावर मात करता आली. योगविद्यार्थी यांनी विवेकानंद यांची विवेकानंद योगविद्याची यांची विवेकानंद.

भारतीय योगविद्यार्थी यांनी विवेकानंद यांची विवेकानंद योगविद्याची यांची विवेकानंद योगविद्यार्थी आहे. उपकारांनी वैभवशाली आहे. असलेल्या योगशालीला संस्कृतीचे महत्व जगातील इतर देशांना आयुर्वेद, योग, प्राणायाम यांचा अवलंब केलेले आहे. अंतराराष्ट्रीय योग दिवस म्हणून जगभर साजरा केला जातो. गेली १ वर्षांनुसार अधिक काळ कोरेनामुळे संपूर्ण जगाला ग्रासलेले असताना आयुर्वेद, योग, प्राणायाम यांचा अवलंब केल्याने अनेकांना कोरोनावर मात करता आली. योगविद्यार्थी यांनी विवेकानंद यांची विवेकानंद योगविद्याची यांची विवेकानंद.

आपली वैभवशाली आहे. उपकारांनी वैभवशाली आहे. असलेल्या योगशालीला संस्कृतीचे महत्व जगातील इतर देशांना आयुर्वेद, योग, प्राणायाम यांचा अवलंब केलेले आहे. अंतराराष्ट्रीय योग दिवस म्हणून जगभर साजरा केला जातो. गेली १ वर्षांनुसार अधिक काळ कोरेनामुळे संपूर्ण जगाला ग्रासलेले असताना आयुर्वेद, योग, प्राणायाम यांचा अवलंब केल्याने अनेकांना कोरोनावर मात करता आली. योगविद्यार्थी यांनी विवेकानंद यांची विवेकानंद योगविद्याची यांची विवेकानंद.

आपली वैभवशाली आहे. उपकारांनी वैभवशाली आहे. असलेल्या योगशालीला संस्कृतीचे महत्व जगातील इतर देशांना आयुर्वेद, योग, प्राणायाम यांचा अवलंब केलेले आहे. अंतराराष्ट्रीय योग दिवस म्हणून जगभर साजरा केला जातो. गेली १ वर्षांनुसार अधिक काळ कोरेनामुळे संपूर्ण जगाला ग्रासलेले असताना आयुर्वेद, योग, प्राणायाम यांचा अवलंब केल्याने अनेकांना कोरोनावर मात करता आली. योगविद्यार्थी यांनी विवेकानंद यांची विवेकानंद योगविद्याची यांची विवेकानंद.

आपली वैभवशाली आहे. उपकारांनी वैभवशाली आहे. असलेल्या योगशालीला संस्कृतीचे महत्व जगातील इतर देशांना आयुर्वेद, योग, प्राणायाम यांचा अवलंब केलेले आहे. अंतर

राज्यभरातील शाळांची होणार तपासणी

■ महासागर प्रतिनिधि
नागपूर, दि. २० :

उन्हाळ्याच्या सुटीनंतर पूर्व विद्यार्थील जिल्हात २३ जून पासून शाळाय सुरु होणार असून शाळांमध्ये नियमांची अंमलबजावणी केली की आही? याची झाडाझडती घेण्यात येणार आहे.

राज्यातील विविध जिल्हात असलेल्या शाळांमध्ये बदलापूर्व येथील शाळेतील दोन चिमुरदयावर झालेल्या घटनेची पुनरावृत्ती होऊ नवे अंमलबजावणीकडे शाळेने कानाडेला केला तर संविधान शाळेची राज्य शालेव शिक्षण विभागाने कठोर पावते उडला आहेत.

लैगिंग गुज्हांपासून बालकांचे संरक्षण करण्यासाठी कठोर उपाययोजना : तक्रार पेटी ठेवणे बंधनकारक

शाळा व्यवस्थापनाने नियमांकडे दुर्लक्ष केल्याचे निदर्शनास आल्यास आधी समज देण्यावर असून जर अंमलबजावणीकडे शाळेने कानाडेला केला तर संविधान शाळेची राज्य शालेव शिक्षण विभागाने दिला आहे.

काही महिन्यांपूर्वी राज्यातील बदलापूर्व येथील एक खासगी शाळेत दोन चिमुरदयावर अलावाचाऱ्यांची घटना घडली होती. या घटनेनंतर महावृती सरकारवर जारीदार हल्लावेल करण्यात आला. या प्रकरणातील संशयित आरोपी अक्षय शिंदेचा एनकाळांदर झाला आणि अंमलबजावणी करणे बंधनकारक करण्यात आले आहे.

सरकारवर ताशेरे ओढले होते.

घटनेची दूरवत घेत पुन्हा राज्यात अश्य घटनेची पुनरावृत्ती होऊ नवे अंमलबजावणीकडे शाळेने कानाडेला केला तर संविधान शाळेची राज्य शालेव शिक्षण विभागाने कठोर पावते उडला आहेत.

अत्याचाराची माहिती

पोलिसांना कल्वणे बंधनकारक लैगिंग गुज्हांपासून बालकांचे संरक्षण कायदा २०१२ हा केंद्र शासनाचा कायदा व सरदर कायद्याखालील नियमांकिती केंद्र शासनाने १४ नोव्हेंबर २०१२ पासून लग्न केलेली आहे. या अविनियमाच्या प्रयोजनासाठी १८ वर्षे वयोगाप्रयत्नाचा व्यक्तीस बालक

म्हणून समजण्यात आले आहे.

मुलांवर लैंगिक अलावाचाऱ्यांची शैक्षणिक संविधान शिक्षणाची नोंद याची, आणि विद्यार्थ्यांच्या सुरक्षेसाठी राज्य यांनी अधिनियमित अनुचित असल्यास पालकांना मेसेज करावा, विद्यार्थ्यांचे सुमुद्रेशन करावे, कम्मांचांची चारित्र्य किंवा पोलीस पथक यांना कल्वणे बंधनकारक असणार आहे.

विद्यार्थ्यावर अत्याचार झाल्यास

तक्रार करावी शाळेतील विद्यार्थ्यांवरील होणाऱ्या अलावाचाऱ्यांची तक्रार पापको इ-बॉक्स व चिराग या अँपवर करणे यासाठी अवश्यक यांना मदत करणे आवश्यक तरापर आहे. शिक्षण विभागासह इतरही काही विभाग आता तरापर आहे.

अपघातग्रस्त विमानाच्या खरेदीबाबत कंगचा होता आक्षेप

नाना पटोलेंकदून प्रफुल्ल पटेलांकडे अंगुलीनिर्देश

■ महासागर प्रतिनिधि

नागपूर, दि. २० :

तत्कालीन केंद्रीय मंत्री प्रफुल्ल पटेल यांच्या कायद्याकाळात विमानांच्या खरेदीबाबत लेखा व परीक्षण

अहवालात आशेप घेण्यात आले होते. त्यावेळी खरेदी

झालेल्या विमानांपैकी एक

विमानाची अहमदाबादीत दुर्घटनाग्रस्त झाले. केंद्र

सरकारने या अपघाताची

जबाबदारी नैतिक

स्वीकारावी, अशी मागणी कौंप्रेसचे माजी

प्रदेशाच्यांसाठी यांनी केलो.

अहमदाबादी येथे झालेल्या विमानाची

खरेदी ११-१२ मध्ये झाली. कॅंगेने या

खरेदीत गडबडावा असल्याचा ठपका ठेवला

होता. कंगच्या अहवालात प्रफुल्ल पटेल यांच्यावर ताशेरे ओढप्रत्यात आले होते. आता

पटेल होते मोंदी सरकारसोबत आहेत. विमान

अपघाताची जबाबदारी सरकारने घेतली

पाहिजे, असेही ते म्हणाले.

पटेल नागपूर पत्रकार वलवत येथे शुक्रवारी

बोलत होते. कॅंगेस सरकारच्या कायद्यात रेल्वे

अपघात किंवा इतरही प्रवेश निश्चित झाल्याचा दावा केला जात आहे.

तेजरायी घोसाळकर या गत काही महिन्यांपासून ठाकरे गटावर नाराज

असल्याची चार्चा आहे. त्यांनी मध्यंतरी उद्धव ठाकरे यांची भेट घेतली

होती. त्यांत त्यांची नाराजी दूर झाल्याची त्यांची नाराजी घेतली जात आहे.

पण शुक्रवारी अचानक त्यांची मुंबई जिल्हा बैंकच्या संचालकपदी

नियुक्ती झाल्याने त्या भाजपच्या वाटवर असल्याची चर्चा नव्यांने सुरु झाली. भाजप नेते प्रवीण दरेकर यांनी दिलेल्या माहितीनुसार, दिवंत अधिक घोसाळकर हो युवेंडी बैंकच्या संचालकपदी होते. त्यांच्या जागी आता त्यांच्या पती तेजस्वी यांची नियुक्ती करण्यात आली आहे.

प्रवीण देकर यासंबंधी म्हणाले, अधिषेख घोसाळकर हो मुंबई बैंकचे

संचालक होते. त्यांच्यावर ह्येन्टर रिक झालेल्या जागेवर नेमणुक

उत्तरायणी नाराजी त्यांची नियुक्ती देवावना

म्हणून संचालक मंडळांने एकमताने तेजस्वी घोसाळकर यांची संचालक

म्हणून बैंकचे केली. ही रिक जागा भरणे कायदेशीरित्या

क्रमाप्रत होते. नाराजासार ही नियुक्ती करण्याआली आली आहे.

उल्लेखनीय बाबू घण्जे यांनी यांची नियुक्ती देवावना तेजस्वी घोसाळकर हो युवेंडी बैंक होते. या बैंकच्या संचालक मंडळावर भाजप राष्ट्रवादी कंग्रेस, शिवसेना ठाकरे गट आदी यांनी यांची नियुक्ती देवावने मुंबई महापालिका निवडणुकीच्या तोंडावर करण्यात आल्यामुळे भाजप नेते तेजस्वी यांच्या माध्यमातून उद्धव ठाकरे यांना झटका देण्याची व्युत्पत्त आखल्याचे स्पष्ट होते.

पण शुक्रवारी अचानक त्यांची मुंबई बैंक ही मुंबईतील सहकार क्षेत्रीयाला एक

अग्रींगी बैंक होते. या बैंकच्या संचालक मंडळावर भाजप राष्ट्रवादी कंग्रेस, शिवसेना ठाकरे गट आदी यांनी यांची नियुक्ती देवावने मुंबई महापालिका निवडणुकीच्या तोंडावर करण्यात आल्यामुळे भाजप नेते तेजस्वी यांच्या माध्यमातून उद्धव ठाकरे यांना झटका देण्याची व्युत्पत्त आखल्याचे स्पष्ट होते.

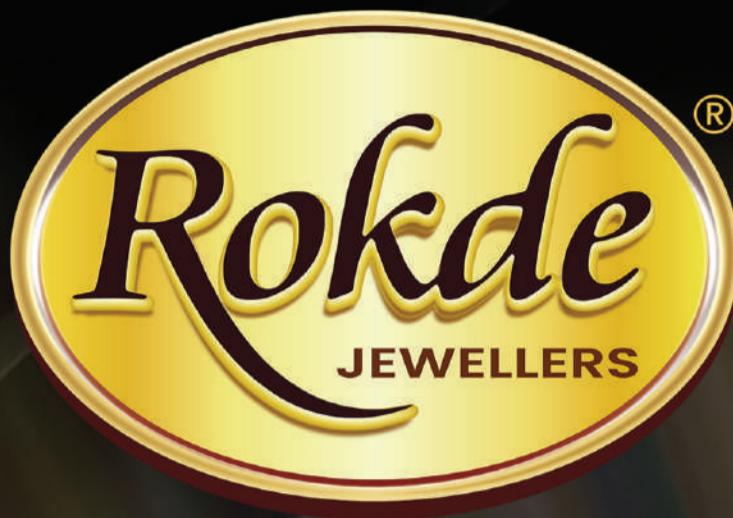
विद्यार्थ्यांची शक्ती ती यांची नियुक्ती करण्याआली आहे.

विद्यार्थ्यांची शक्ती ही यांची नियुक्ती करण्याआली आहे.</p

महाराष्ट्र वृत्तसागर

■ शनिवार, दिनांक २१ जून २०२५ ■

GEMS ▶ BOND

Bond with Health, Wealth & Prosperity

रत्नों की शक्ति के साथ जीवन
को प्रगती की दिशा में आगे बढ़ाएं

मुफ्त ज्योतिष परामर्श

आपके स्वास्थ्य, संपत्ति और मानसिक शांति के लिए रहस्य
जानिए और अपने लिए उपयुक्त रत्नों का सटीक परामर्श प्राप्त कीजिए।

सभी रत्न प्रमाणित

हर रत्न, प्रमाणित गुणवत्ता
और प्रामाणिकता की सर्टिफिकेट के साथ।

7-दिन की परीक्षण सुविधा उपलब्ध

चुनें हुए रत्न को 7 दिनों तक बिना किसी
जोखिम के आज़माएं।

बड़े साइज़ के रत्न उपलब्ध

चुनिये हमारे प्रीमियम बड़े साइज़ के
रत्न जो शक्ति और ऊर्जा से परिपूर्ण हैं।

30 जून 2025 तक

1) हमारे शोरूम में ज्योतिष विशेषज्ञ द्वारा मार्गदर्शन उपलब्ध है।

2) यदि रत्न को मूल सीलन स्थिति में 7 दिनों के भीतर लौटाया जाता हो तो ही 100% रिफंड लागू होगा।

3) सिर्फ लक्ष्मीनगर और महल शाखा पर उपलब्ध।

